

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

1535 Budapest, Pf. 773.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1478-4/2016
Érkezett:	2016 DEC 09.
Példány:	1
Melléklet:	0 db
Kezelőiroda:	

Ügyszám: IV/1478-3/2016.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

korábban csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként a fenti ügyszámon indult alkotmányjogi panasz eljárásban a 2016. augusztus 25. napján kelt alkotmányjogi panasz indítványban foglalt érvelésünket a Tisztelt Alkotmánybíróság felhívására az alábbiakkal egészítjük ki.

Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság alapvető feladata az Alaptörvényben oltalmazott alkotmányos értékek tiszteletének és védelmének biztosítása. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben és az elfogadott nemzetközi emberi jogi egyezményekben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a priori nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. **Mindaddig tartózkodik ezek felülvizsgálatától, amíg ezen diszkrecionális rendes bírósági feladatok gyakorlása Alaptörvényben biztosított jogot nem sért.**

A hatalom megosztásának elve alapján a bíróság tényállás megállapítási és bizonyítékértékelési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje, illetve a bizonyítási kötelezettség megosztásának terjedelme felől döntsön.

Az alkotmányosságú szempontú mérlegelésen keresztül biztosítja az Alkotmánybíróság, hogy az állami működést megtestesítő, vagyis a nemzetközi jog általános felelősségi szabályainak megfelelően az államnak betudható jogalkalmazói döntések összhangban állnak a vállalt nemzetközi emberi jogi kötelezettségekkel is. Ez a felfogás egyeztethető össze azzal a várakozással, amely szerint az **Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvényben oltalmazott alkotmányos értékek tiszteletének és védelmének nemcsak a jogalkotás során, hanem a joggyakorlatban is ténylegesen érvényt szerezzen.**

{vö. 3032/2015 AB határozat; 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [54, 55]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [53]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3318/2014. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [14]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3020/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14], majd később: 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3165/2014. (V. 23.) AB végzés, Indokolás [17]; 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [15]-[16]}.

E körben mérlegelési szempontot jelent az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az a kérdés is, hogy az indítványozó által előadott alkotmányjogi probléma vizsgálata az egyedi ügyön túlmutató jelentőségű-e.

{vö. 13/2014. (IV. 18.); }.

Álláspontunk szerint mindezen szempontrendszer figyelembe vételével a jelen ügyben felmerülő kérdések alkotmánybíróági értékelése nem haladja meg az Alaptörvényben az Alkotmánybíróság számára kijelölt alkotmányossági szempontú felülvizsgálat határait.

Ennek konkretizálása érdekében az elévülés alkotmányjogi vonatkozásaiból kell kiindulnunk.

Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy jogdogmatikailag az elévülés az alanyi jog érvényesíthetőségének időkorlátja. Az elévülést eredményező időmúlás a követelés bírói úton való érvényesíthetőségét zárja ki anélkül, hogy magának az alanyi jognak a fennállását, magát a követelést is megszüntetné. A huzamosabb ideig rendezetlen jogi helyzetek lezárása kifejezetten összhangban áll a jogbiztonság követelményét is magában foglaló, Alaptörvényben írt jogállami tétellel.

Másutt az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy az Alkotmány alapján nagyfokú a törvényhozó szabadsága a tekintetben, hogy az alanyi jog érvényesíthetőségének időkorlátját (elévülés) milyen általános és különös törvényi szabályokba foglalja. Ám a jogalkotó szabadsága az elévülési időtartamok meghatározásában mégsem korlátlan. Mind az általános szabályozásnak, mind pedig az általános szabályoktól való eltérésnek, a szabályozott jogviszony tartalmából, természetéből, a jogviszony lényegi sajátosságaiból kell fakadnia, ugyanakkor az **nem vezethet a jogalanyok közötti indokolatlan megkülönböztetéshez. A szabályozás szabadságának ily módon alkotmányos határai vannak. Amennyiben az alanyi jog érvényesíthetőségét gátló elévülési időtartam meghatározása a jogalanyok közötti különbségtételt takar, s a jogviszony tartalma, természete vagy egyéb lényegi sajátossága a megkülönböztetést nem indokolja, az az alaptörvény alapján olyan, az alanyok között egyéb helyzet szerinti hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely megengedhetetlen, s ezért alkotmányellenes.**

{vö. 435/B/2006. AB határozat; 54/1992. (X. 29.) AB határozatban; 53/1992. (X. 29.) AB határozat ABII 1992, 261, 263.; 54/1992. (X. 29.) AB határozat; 21/1990. (X. 4.) AB; 18/1992. (III. 30.) AB határozat}

Az elévülés jogi szabályozása vonatkozásában kidolgozott és fent hivatkozott alkotmányos követelmények álláspontunk szerint a jogalkalmazásra is megfelelően irányadóak.

Nemcsak a jogbiztonság szempontjából fontos követelmény, hanem a polgári jog alanyainak, így az indítványozónak is jogilag védett érdeke, hogy ne maradjanak fenn sokáig rendezetlen jogviszonyok, az egymással szemben fennálló követelések egy meghatározott idő eltelte után ne legyenek érvényesíthetők. E mellett szól az is, hogy a kötelezett részéről a követelés korábbi teljesítéséhez, a vele szembeni esetlegesen alaptalan követelés érvényesítésével szembeni védekezéshez szükséges adatok, tények beszerzése, és bizonyítása az idő múlásával jelentősen megnehezül, akár lehetetlenné is válhat, mint ahogyan az a jelen ügyben is történt.

A jogalkalmazásnak a konkrét ügy elbírálása során, a szabályozott jogviszony tartalmából, természetéből, a jogviszony lényegi sajátosságaiból kell fakadnia, ugyanakkor az nem vezethet a jogalanyok közötti indokolatlan megkülönböztetéshez.

Az igazságszolgáltatás egysége elsősorban a jogegyenlőség követelményét elégíti ki. A jogegyenlőség (az egyenjogúság) az egész jogrendszer alkotmányban deklarált alapelve, amely a közhatalmi szervek különböző egységei előtt más-más formában realizálódik. Erre tekintettel rendelkezik a bírósági törvény az igazságszolgáltatással összefüggésben a jogegyenlőség megvalósulásának feltételeiről.

Az igazságszolgáltatás a jogegyenlőség követelményének akkor tesz eleget, ha a törvények és más jogszabályok minden bíróságra azonos módon vonatkoznak, a bírói jogalkalmazás során a jogszabályok között nem, illetve csak abban a vonatkozásban tehető különbség, hogy fennállnak-e a jogi norma alkalmazhatóságának feltételei.

Az igazságszolgáltatás egységének követelménye a jogszabályok egységes értelmezését és az egységes értelmezés biztosításának feltételeit jelenti. Az ítékezés, mint a bírói jogalkalmazó tevékenység egész folyamata, a jogszabályokhoz kötöttségből következően a jogi normák sajátosságai által meghatározott. A jog alkalmazása során – még az életviszonyokkal adekvát normák esetében is – fel kell oldani a jogszabály elvont általánosságából és a jogeset konkrét egyediségéből következő

ellentmondást. A konkrét tényállás soha nem esik egybe az absztrakt jogszabályi tényállással, attól kisebb-nagyobb mértékben eltér. Az eljáró bíró feladata, hogy az egyedi esetet besorolja valamilyen jogszabály által meghatározott általános kategóriába, a lehetőségek közül a legmegfelelőbb normát kiválassza. Ez utóbbi művelet a bíró mérlegelési szabadsága körébe esik. A bíró mérlegelési szabadsága a jogi norma általános keretei között autonómiát teremt annak érdekében, hogy minden döntésben a törvényesség mellett az adott ügy egyedi jellege kidomborodhassék. Minden bírói határozat egyedi, más és más a tényállás konkrétsága, de az eljáró bíró individuuma is eltéréseket eredményezhet.

A bírói határozatok egyediségének elismerésével egyidejűleg megjelenik azonban az a társadalmi igény, hogy hasonló ügyben hasonló döntés szülessen bárhol, bármilyen összetételű tanács jár is el. Ez az igény szintén a jogegyenlőség követelményére vezethető vissza. A jogegyenlőség ilyen tartalmú követelményét azonban már nem korlátlanul, hanem csak abban az esetben lehet felvetni, ha a határozatok között az eltérések az ügyre vonatkozó jogszabályok értelmezésének elvi különbözőségéből adódnak. Emiatt valóban hátrányos megkülönböztetés érheti a személyeket, amelynek kiküszöbölésére, illetőleg megelőzésére alkotmányos védelmet kell biztosítani. Az alkotmányos védelem a jogszabályok értelmezésének egységesítésével valósítható meg. A jogalkalmazás egysége tehát a jogszabályok egységes értelmezését jelenti.

A törvényesség mellett tehát a jogalkalmazás egysége azt is megköveteli, hogy adott jogtételeket azonos elvi alapon értelmezzenek, és a határozatok eltérése az ügyek egyediségéből, ne pedig a fórumok különbözőségéből származzon.

Az elévülés alaptörvényt sértő vonatkozásait jelen ügyben tehát a már idézett, jogállamiságot deklaráló Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (Alkotmány 2. § (1) bekezdés), a bírói út általános igénybevételét biztosító XXIV. cikk (1) bekezdésének (Alkotmány 57. § (1) bekezdés) rendelkezései, a bíróság előtti egyenlőség alkotmányos elve, és a személyek közötti diszkriminációt tiltó XV. cikk (1) és (2) bekezdésének (Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés) a rendelkezései jelentik. A polgári jogi jogalanyok között a vagyoni jogviszonyok körében tett megkülönböztetés - kellő súlyú alkotmányos indok hiányában - ugyancsak alkotmányellenes.

Ezzel összefüggésben merül fel az alkotmányjogi panaszban részletezettek szerint a tisztességes eljárás követelményének és „fegyveregyenlőség” nemzetközi jogi elvének [Emberi Jogok Európai Egyezmény 6. cikk 1. bekezdése és hivatkozott nemzetközi bírósági gyakorlat] sérelme.

Vázlatosan összefoglalva sérültek a kérelmező alkotmányos jogai,

- amikor az eljáró bíróságok esetében tévesen nem alkalmazták az elévülés intézményét;
- tették ezt a beadványban hivatkozott nyilvánvaló bírói gyakorlattal ellentétesen;
- tették ezt érdemi indoklás, a bírói gyakorlatra való érdemi reflexió nélkül;
- figyelmen kívül hagyva különösen a kérelmező által hivatkozott, Kúria által közzétett iránymutató értelmezést tartalmazó határozatokat (GK 66. számú állásfoglalás; BH 370/2002; BH 253/2015);
- indokolatlanul megkülönböztetve ezzel kérelmezőt szemben az általános és iránymutató jogalkalmazói gyakorlattal;
- közvetlen módon korlátozva ezáltal kérelmezőt a bírói út lehetőségében, azaz abban, hogy jogait bíróság előtt érvényesítse (védje), és ezáltal korlátozva a tisztességes eljáráshoz való jogában, sértve a „fegyveregyenlőség” nemzetközi jogi követelményét, hiszen 8 év távlatából már nem volt abban a helyzetben, hogy tanúkkal és okiratokkal érdemi védekezését, bizonyítékait előterjessze. (A Felperes azon mulasztása, hogy a követelése alapjául szolgáló számlát csak a teljesítést követő 8 évvel később, 2015. május 8-án állította ki).

Rámutatunk arra is, hogy az indítványozó által előadott alkotmányjogi probléma vizsgálata álláspontunk szerint az egyedi ügyön túlmutató jelentőségű.

Az Ítélet alapján ad absurdum az elévülés soha nem következhetne be, ha számla kibocsátására kötelezett csak elévülésén túl bocsát ki számlát, azaz kiüresíthetné az elévülés jogintézményét. Amennyiben az indítványozó által vitatott értelmezés hivatkozási alapot képezne, a jogbiztonságot és a forgalom biztonságát veszélyeztetné. Ez alapján bárki megtehetné, hogy egy szolgáltatás teljesítése után, miután akár ki is állítja számláját és azt a szolgáltatás igénybevevője határidőben teljesíti is, az elévülési és iratmegőrzési időt követően 5-8 év után ismét kiállítaná számláját, és kihasználva a másik fél iratainak hiányát, bizonyításának ellehetetlenülését, kétszeres teljesítésre tenne szert.

Nem utolsó sorban pedig álláspontunk szerint a jelen ügy kapcsán a Tisztelt Alkotmánybíróság által vizsgálható kérdés a felsőbb bírói fórumok közzétett joggyakorlatának jellege, tágabb értelemben vett jogforrási minősége. Bár az egyetemeken még talán ma is azt tanítják, hogy a bírói jog nem jogforrás, ugyanakkor a kor technikai feltételeinek köszönhetően közzétett, elérhető, és célirányosan kereshető több tízezres bírósági döntvénygyűjtemény tényszerűen konkrét hivatkozási alapot képez az ítéletekben, bírósági döntésekben. Ezen jelenség nyomán nem kerülhető meg az arról való állásfoglalás, hogy milyen hatással van mindez a jogbiztonság követelményére. Megteheti e például egy alsóbb bíróság, hogy indoklásában a felsőbb bírói fórumok iránymutató, vagy közzétett eseti döntéseinek jogalkalmazói értelmezését – különösen amelyekre egy perben valamely fél hivatkozik – figyelmen kívül hagyja, vagy eltérő értelmezésre jusson, a nélkül, hogy a konkrét ügy sajátosságai azt indokolnák. Álláspontunk szerint az Alkotmánybíróságnak is lehetősége a jogbiztonság érvényesülése érdekében kifejtene álláspontját e jelenséget illetően.

Budapest, 2016. december 08.

Tisztelettel:

